

התבגרות, בית ומשפחה חמ"ד של משפחה

מתי לאחרונה שוחחת עם המתבגרת/ת שלך על מה שעובר עליו/ה? האם את/ה זקוק/ה לכלים ולמשנה סדורה על מנת ליצור ערוץ ישיר שיאפשר לך קשר עם תלמידך? האם יש ביכולתך לתרום לחיזוק המשפחה בישראל?

במינהל החמ"ד מאמינים שאפשר ואף חובה לעשות זאת, ופועלים לשם כך כבר שנים. תפיסת היסוד של היחידה לחינוך לחיים במשפחה במינהל החמ"ד רואה את בית הספר כ"בית חינוך, כמשפחה" על פי התפיסה שמוביל ראש מינהל החמ"ד, ד"ר אברהם ליפשיץ. היחידה שואפת לפעול לטובת הערך העליון, חיי משפחה בריאים וטבעיים, מתוך חיבור לתורת ישראל ומתוך מחשבה שמן הראוי שמחנכים ומורים ישוחחו עם תלמידיהם על נושאים המעסיקים את התלמידים.

על בסיס תפיסה זו נכתבות תכניות לימודים המתחדשות בכל עת, מוקמים מיזמים חינוכיים ונערכים כנסים ארציים שנתיים והשתלמויות, ובהם משתתפים אלפי אנשי חינוך, נציגי מוסדות החינוך לבנים ולבנות. לאחרונה יצאה לבתי הספר תכנית חדשה בשם **"בית ומשפחה - חינוך להתמודדות בעולם משתנה"**. תכנית זו מותאמת במיוחד לצוותי החינוך, הר"מים והמחנכים בישיבות ובבתי הספר לבנים בכיתות ז'-י"ב. (רוב התכנים מתאימים גם לבנות). לפרטים [לחצו כאן](#)

המיזם האחרון שיצא לדרך הוא **מיזם רכזי ל"ב ח"ן - ליווי בוגרים לקראת חיי נישואין - שוזרים תקווה עדינה" (זלדה)**. מדובר בתכנית של מינהל החמ"ד לליווי בוגרי החמ"ד לקראת נישואין ולחיזוק ערכי המשפחה. מטרת התכנית להמשיך את הקשר עם תלמידי בית הספר לאחר סיום הלימודים ולהעמיק את החיבור שבין התלמידים לצוות בית הספר. אנו מזמינים את מנהלי בתי הספר של הבנים והבנות למנות רכז/ת לב חן שיוכשר וירכז את המיזם בבית הספר. אנו רואים בדמות הרכז גורם חשוב שיהיה איש קשר לבוגרי החמ"ד וכתובת להתייעצות. מנהלים המעוניינים להצטרף למיזם החדש יפנו בימים ובשבועות הקרובים לדבורה רוזנברג devoraros@education.gov.il - 0506282843 ולצוות המדריכים המחוזיים, כן יכולים לפנות גם מי שהנושא קרוב ללבו ומעוניין להצטרף למיזם חשוב זה כגון: מאמנים, מלויי זוגות לנישואין, שדכנים ואנשי מקצוע העוסקים בתחום.

בברכה רבה דבורה רוזנברג וצוות המדריכים המחוזיים

סרטים מומלצים

בפינה זו נמליץ על סרטים מסרטי בוגרי החמ"ד. הסרטים הם פרי יצירתם של מגמות קולנוע בחמ"ד. פעמים רבות מעלים הסרטים את ההתלבטויות, הקשיים והתמודדויות של הנערים והנערות בגיל ההתבגרות. סרטים אלו הם פלטפורמה מתאימה לפתיחת נושא ולקיום דיון בקרב התלמידים.

צלילים של שקט - אולפנת חמ"ד צביה, רבבה. פנינה, בחורה כבדת שמיעה, מצליחה למרות כל המכשולים ללמוד, להתקדם ולשמוח. היא בוחרת לא להישאר בעולמה ולהשתלב גם בעולם השומעים. היא פוגשת את אסף ובשבילם השמים הם הגבול.

במחשבה שנייה - תלמידה ומורה הסולדות זו מזו נכבלות שלא מרצון באזיקים משותפים. המסע אל החופש מאלץ אותן להכיר מחדש את הצדדים השונים של כל אחת. קומדיה עם סוף טוב.

אי אפשר לאיש בלא אישה
ואי אפשר לאישה בלא איש
ואי אפשר לשניהם בלא שכינה.
ירושלמי ברכות ט"א

מה ביחידה?

היחידה לחינוך לחיים במשפחה, מפעילה אתר שבו תוכלו למצוא מגוון של פעילויות, סדנאות, תכניות ליצירת קשר בקרו אותנו ב:

[האתר לחינוך לחיים במשפחה.](#)

לקראת החופש הגדול, כדאי לעיין בסדנאות המובאות בחוברת **"גשר על המים"**

[להשתלמויות קיץ תשע"ז- לחצו כאן](#)

להזמנת [השתלמויות הדרכה בית ספרית](#), [וסדנאות....](#)

[להרשמה להשתלמות 7-9 לקראת תשע"ח](#)

משולחנם של מדריכי היחידה לחינוך לחיים במשפחה

רוח הנעורים הסוערת עם רוח הזקנה המסודרת – המשפחה

אחד הימים החשובים שהיו בעולם מיום היווסדו ועד ימינו הוא יום חנוכת המשכן, יום שבו התקיים "ושכנתי בתוכם". יום שנטל עשר עטרות.

והנה ביום זה כמו בכל נקודת שיא, מגיע משבר איום ונורא – בני אהרון מקריבים אש זרה.

נחלקו חז"ל מה היה החטא של בני אהרון – פרועי ראש נכנסו למשכן או שמא הורו הלכה בפני משה או היו שתויי יין.

מסביר הרב קוק זצ"ל – כשהולכים אחרי ההרגשה העליונה של הופעת רוח הקודש, ושל כל חכמה והופעה שבעולם, בלא התקשרות אל התורה ומעשיה בפרטיות, ובמידת המדות הטובות, המשוערות על פיה, הרי זה חטא נדב ואביוה, הפרדת יסוד אבא מאימא עלאה.

במשפחה יש שני כוחות: כוח אבא וכוח אימא – השיתוף בין הגבולות ופרטי הבית של האימא והמעוף של האבא יוצרים חינוך טוב. בני אהרון שוברים את המסגרות, מדלגים על פרטי החיים ה"קטנים" ומנסים ל"טוס" למעלה.

חושבים המתנהגים ככה שמתקרבים אל הקודש, מיחדים הם ממרחקים, מקריבים אפילו אש זרה, ובאים אל הקודש, שתויי יין, בלא אימתא דשמיא, הנובעת ממקור עליון, הבאה על ידי כיסוי הראש, אלא פרועי ראש, ומתיחדים כל אחד בהשגתו המיוחדת בלא איגוד עליון של תורת משה מורשה, ולא נטלו עצה זה מזה, ומורים הלכה בפני רבם, מתוך הכרה של גדלות פנימית.

מלמדנו הרב קוק שישנם הרוצים קרבת ה' מהירה בלא הכנה מספקת בלא יצירת היסודות החזקים. יש לשלב לא רק את כוח אבא וכוח אמא, אלא גם את רוח הנעורים הסוערת עם רוח הזקנה המסודרת.

את החיבור הזה יעשה אליהו הנביא כשיכין אותנו ליום ה' הגדול –

ונה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ד' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם.

(שמונה קבצים ו, רסה; אוה"ק ג עמ' שס).

הרב חגי כהן, מדריך מחוזי לחינוך לחיים במשפחה
במחוז דרום

"לא טוב היות האדם לבדו"

כך קבע הקב"ה בעולמו. אך השאלה היא מדוע?

הספורנו (בראשית ב, יח) כותב, שהסיבה היא משום שרק יחד אפשר לקיים את כל תפקודי המשפחה. הגבר לבדו לא יוכל לחיות חיים מלאים וחלק מצרכיו לא יוכלו להתמלא, וכלשונו "כי זה הכרחי לו בידיעת צרכיו והמציאם במועדם". ובאמת ברובד הבסיסי יותר של הנישואין – אנו צריכים זה את זה בגלל שאנו משלימים זה את זה השלמה ההדדית לצורך תנאי החיים.

אך הרמב"ן (בראשית ב, כד) מוסיף נדבך נוסף וכותב, שיש הבדל בין האדם ובין הבהמה. אצל הבהמה על אף קיום פרייה ורבייה, אין קשר בין הזכר לנקבה, אך אצל האדם, "נקבת האדם היתה עצם מעצמיו ובשר מבשרו ודבק בה...ויחפוץ בה להיות תמיד עמו". כלומר, מעבר לצורך בהשלמה, לצורך מילוי צרכים פיזיים, יש משהו עמוק שנוצר בקשר הייחודי של איש ואישה. קשר של דיבוק זה לזה.

תיאוריית "ההתקשרות" Attachment Theory, מדברת על הצורך של האדם בקשר של אהבה, הערכה וכבוד מינקות. תיאוריה זו הוכחה במחקרים רבים ובכיוונים שונים ומעידה על הצורך של האדם לחיות בקרבה של אנשים שמעריכים אותו, דואגים לו, תומכים בו, וכמובן...אוהבים אותו. באותה מידה, הצורך בקשר חם קיים גם בקשר הזוגי. תיאוריית ההתקשרות אינה עוסקת רק בימי הינקות, אלא מבהירה גם התנהגות זוגית. בקשר הזוגי מחפש כל צד את התמיכה, הכבוד והאהבה מהשני, וזה נותן לו את הביטחון בקשר.

אך מה קורה בחברה שמקדשת את האינדיבידואליות? בחברה שהקשר החברתי שלה עובר דרך מסך ואינו מתקיים פנים אל פנים? צריך לבדוק כיצד ישפיע דפוס הקשר הזה על היכולת ליצור קשרים עמוקים אחד עם השני? וכיצד ישפיע על היכולת להתחנך ולקשור את חיי בחייו של אדם אחר.

נראה שבדורנו צריכה לצאת הקריאה של "לא טוב היות האדם לבדו" מחדש, ולעורר על הצורך בקשרים בין אישיים ולא רק לעודד קשרים בין מסכים. ואולי מתוך כך, אם נחזק בעצמנו את הקשרים החברתיים ואת יכולת הדיבור פנים אל פנים, נוכל גם לסייע יותר לבנות קשרים זוגיים מחדש.

שי יהודאי, מדריך מחוזי לחינוך לחיים במשפחה
במחוז ההתיישבותי

היה לי חבר היה לי אח

בתורה אנו פוגשים בכמה זוגות אחים אשר בניגוד "למצופה" ולמשתמע מהמילה "אחים" המציינת אחווה, היחסים ביניהם לא היו טובים. הזוג הראשון שאנו פוגשים הוא **קין והבל** – המתוחות ביניהם מובילה לרצח הראשון בעולם.

הזוג השני הוא **יצחק וישמעאל** – אמנם התורה אינה מספרת לנו ישירות על היריבות ביניהם, אולם אנו למדים, באמצעות שרה אמנו, שהקשר ביניהם אינו תקין ואסור לו להימשך.

הזוג השלישי, **יעקב ועשו** – יריבות שמתחילה עוד בבטן, ומסתיימת כמעט ברצח. בהמשך אנו פוגשים את בני יעקב, והתורה מעידה עליהם ששנאו את **יוסף** ולא יכלו דברו לשלום.

בבואנו לנתח כל אחד מן המקרים, אנו מגלים סיבה שונה שיכולה להביא למתיחות וליריבות במשפחה.

המשותף לכל המקרים הנ"ל הוא הרצון לפתור את הבעיה באמצעות סילוק האחר.

מדוע רק המתיחות שבין קין והבל מסתיימת ברצח או נכון יותר לשאול, מה מנע את הרצח במקרים האחרים?

התשובה היא **המשפחה**.

אצל קין והבל אין התייחסות ליחסי משפחה בכל הפסוקים המתארים אותם. המילים: אבא, בן ושאר קשרי משפחה, אינם מוזכרים כלל. בשאר המקרים, כשבאים לתאר את הבנים, מוזכרים המילים: אבא, בן, אחים, ודווקא התערבות (פסיבית או אקטיבית) של ההורים מנעה את הרצח.

למרות האמור לעיל, ישנם מקרים יוצאי דופן של זוגות אחים שהיחסים ביניהם היו מושלמים, עד כדי כך שהתורה מגדירה אותם כיחסים אידיאליים. אחד מן הזוגות, אפרים ומנשה, נבחר להיות זוג שבתכונת האחווה ביניהם אנו מברכים כל ליל שבת את ילדינו; שתשרה ביניהם אחווה **כאפרים וכמנשה**.

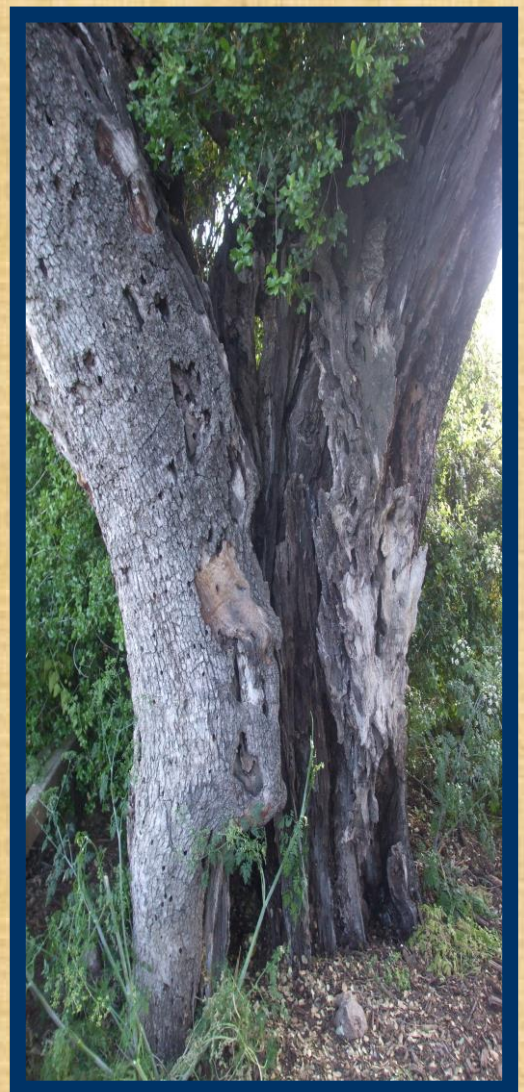
"בך יברך ישראל לאמר, ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה"

כבר בתורה אנו רואים כי קשר טוב בין אחים, אינו מובן מאליו, ויצירת קשר טוב בין אחים כרוכה בעמל ובהשקעה. לפניכם סדנה שמטרתה הן:

- לזהות את החולשות והחזקות של הקשרים של ילדינו/תלמידינו עם אחיהם ואחיותיהם.
- להיות מודעים לטיב הקשר ביניהם
- לדעת מהו תפקידינו; הורים/מחנכים במערכת היחסים שמתפתחת בין אחים
- להכיר בקושי שעלול להיווצר בקשר בין אחים, לאור המקורות

למעבר לסדנה המלאה נא ללחוץ כאן

מערכי שיעור וסדנאות

**תכנית חינוך לחיים במשפחה
במסגרת יחידת השכלה כללית בכתות י',
בבית הספר או"ת אריאל -
"אור תורה" סטון לבנים, רמות, ירושלים.**

לקראת שנה"ל תשע"ז, החליטה הנהלת בית הספר והרכזים הפדגוגיים, להקדיש את לימודי יחידת השכלה כללית בכתה י' לתכנית המובנית שהוכנה במיוחד לשם כך בידי צוות היחידה לחינוך לחיים במשפחה.

צוות החינוך והתלמידים בבית הספר מביעים שביעות רצון רבה, הן מהתכנים והן משיטות הלמידה המגוונות, המזמנות מחד-גיסא הסתמכות על תכנית מאורגנת וממוקדת, ומאידך גיסא מאפשרות למחנך/למורה המלמד את היחידה להתאימה לצרכיו, להעדפותיו וכמובן לצורכי הכיתה.

כך מסכם הרב נסים בריח, רכז פדגוגי למקצועות היהדות בחטיבה העליונה בבית הספר:
"לכב' הרב מרדכי שפייר, אני מלמד השנה לפי ההצעה לתכנית הלימודים שיצאה מהיחידה לחינוך לחיים במשפחה. במהלך השיעורים התלמידים היו שותפים פעילים מאד, התעניינו, שאלו שאלות והעלו הצעות משל עצמם. תלמיד אחד אף אמר במפורש שישב ולמד בזמנו הפנוי את דף הלימוד שעסק בשמירת נגיעה. אני חושב שזו הייתה החלטה חשובה מאד ללמוד יחידה זו עם כתה י"א."

בברכה,

**הרב נסים בריח, מחנך כתה י' ורכז פדגוגי מקצועות הקדש
חטיבה עליונה, או"ת אריאל רמות ירושלים"**

למעבר לתכנית נא ללחוץ כאן

קולות מן השטח

שיתוף בחווית למידה משמעותית ומרגשת בנושא נשיות באולפנת צביה בני ברק.

כחלק מלימודי חלמי"ש שמנו לעצמנו מטרה להפגיש את הבנות עם הנושאים של נשיות, דימוי גוף וצניעות בהיבטים מקיפים ועמוקים יותר. עבדנו במשך מספר חודשים (צוות של מחנכות, מורות, יועצות ומדריכה בהובלת מנהלת האולפנה) על הקמת **חדר אינטראקטיבי**

שמטרתו העברת תהליך בנושא של נשיות ומיניות בריאה.

החדר נקרא "מהחוץ אל הפנים" – מפגש של הבנות עם הרבדים החשובים והשונים בחייהן מהיופי החיצוני עד לזה הפנימי.

בחודשיים האחרונים של השנה כל בנות האולפנה עברו תהליך מדהים **בקבוצות קטנות**. החוויה של הבנות מהתהליך בחדר היא מעל ומעבר למה שציפינו, הבנות הקדישו תשומת לב מרובה לתהליך ומה שחשבנו שייגמר בשעה וחצי נמשך על פני זמן רב בהרבה, חלק מהקבוצות חזרו לחדר מספר פעמים בכדי להעמיק את התהליך.

החדר מחולק לחמישה חלקים וכל חלק עוסק בנושא אחר-

1. המפגש עם החיצוניות והרעש החיצוני. 2. המפגש עם האני החיצוני והפנימי ע"י מסלול של מראות שונות. 3. השפעת הלבוש על רבדים עמוקים יותר באישיות (בלי קשר ישיר לצניעות) 4. היופי ביהדות. 5. מפגש עומק עם הגוף הנשי ותחילת התעסקות בקשר בין בני זוג (לשכבות המתאימות).

אנו מבינים שכל מה שנכתוב לא יצליח להעביר את החוויה המשמעותית שעברנו (גם כצוות) בהכנה לכניסה לחדר: סדנאות למחנכות, מערך שיעורי חינוך וחלמי"ש בנושא – **נעזרנו רבות**

בערכות של חלמי"ש: הערכה החדשה "בית ומשפחה" והערכה הישנה "המשפחה הדתית – התמודדות בעולם משתנה".

אנו מבינים שכל מה שנכתוב לא יצליח להעביר את החוויה המשמעותית שעברנו (גם כצוות) אך כיוון שהשיתוף יכול להפרות ולהוות השראה אנחנו מזמינים את כל מי שחפץ להתקשר, לברר, לבוא להתרשם ואם יהיה ביקוש תהיה אפשרות לבוא כצוות או אפילו עם כיתה לעבור תהליך וללמוד בחדר.

לפרטים: 0503143421 צופיה.

שנזכה להיות חלק מבניין בתי ישראל בטהרה, בשמחה באהבה ובקדושה.

הודעות

"שוזרים תקוה עדינה" (זלדה)

בית ומשפחה

כנס פנדהגי חינוך תשע"ז – מושב חינוך לחיים במשפחה

ט"ז תמוז תשע"ז (10.7.17)

תכנית המושב : 9:30 – 12:30

*** בית ומשפחה -**

הרב ד"ר אברהם ליפשיץ, ראש מינהל החמ"ד

*** בונים משפחה בעולם משתנה -**

גב' דבורה רחנברג, הממונה על חינוך לחיים במשפחה

*** "נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו" - זוגיות וחיי משפחה**

הרב אריה שטרן, רבה הראשי של ירושלים וראש מכון "הלכה ברורה"

*** "שוזרים תקווה עדינה" אבל מי פורם אותה?**

הרב חיים נבון, רב במדרשת לינדנבאום ומחבר הספר "שיעורי בית"

*** הבית הפרטי כזעיר אנפין של בית המקדש -**

הדיין הרב אליעזר איגרא, דיין בבית הדין הגדול והרבנית רוחמה,

יועצת חינוכית, היכרויות וליווי בני זוג לקראת נישואין

*** התבוננות על הדרך אל החופה -**

גב' ציפי חוטובלי, סגנית שר החוץ

בואו בברכה ובשמחה !